

BİR EğİTİM VE REHBERLİK SORUNU: OKULLARDA KOPYA ÇEKME

Y.Doç.Dr. Ziya SELÇUK*

Problem

Kopya çekmek, eski çağlardan beri çeşitli toplumların eğitim sistemlerinde önemli bir sorun olagelmıştır. Örneğin, eski Çin'de devlet hizmetine alınacak personelin sınavları, kopya çekilmesini önlemek amacıyla, küplerin içinde yapılırdı. Adaylar küpe girmeden önce üstleri aranırdı. Hatta, sınavda kopya çeken veya çektirenlere ölüm cezası verilmesine rağmen yine de kopya olaylarına rastlanırdı (Brickman, 1961). Bugün elbette kopya çekenlere ölüm cezası verilmemektedir, ama, bazı disiplin cezaları sözkonusudur. Örneğin, ülkemizde ortaöğretim kurumları disiplin yönetmeliği kopya yapmak veya yapılmasına yardım etmek eylemi için kısa süreli okuldan uzaklaştırma cezasını öngörmektedir (M.E.B., 1987). Bu cezaya rağmen, öğrenciler kopya çekmeye devam etmektedirler. Zaten, uygulamada gerek ilköğretim kurumlarında gerekse liselerde disiplin cezasının uygulandığı durumlar çok nadirdir. Öğretmenler bu tür sorunları, genelde okul yönetimine bildirmeksizin kendileri halletmektedirler.

Öğrenciler niçin kopya çekmektedir? Bu soruya çok farklı cevaplar vermek mümkündür. Ancak, yarışma ve rekabete dayalı eğitim, olumsuz öğretmen tutumları, ezbere dayalı öğretim, kopyanın yanlış olabileceğini anlayamama, çalışma alışkanlığının kazanılmamış olması, kişilik bozuklukları gibi etkenler kopya çekmeye yol açan başlıca nedenlerdir. Öğrenciler bu ve benzeri nedenlerden dolayı ilkokul birinci sınıftan itibaren yoğun olarak kopya çekmeye başlamaktadırlar (schab, 1966).

Smavlarda kopya çekilmesi şüphesiz sadece öğrencileri değil, aynı zamanda öğretmenleri ve okul yönetimlerini de meşgul eden bir sorundur. Okullarda bulunan öğrenci sıraları ve sınıfların duvarları yazılan kopyalardan kirlendiği için her yıl yeniden temizlenmekte ve boyanmaktadır. Ancak, bu kadar yaygın bir şekilde gündemi meşgul eden kopya sorunu, ülkemizde yapılan bilimsel araştırmalara yeterince konu olmamıştır. Kopya, öğrenci kantinlerindeki konuşmalar, öğretmen odalarındaki sohbetlerin ve disiplin yönetmeliklerinin dışına çıkamamış görünmektedir. Oysa, kopya çekme

* G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

eylemi, basit bir disiplin ihlali olmanın ötesinde, önemli bir eğitim, ahlak ve rehberlik sorunudur. "Kopya çekmek" eylemi, Türkçe sözlüklerde genel olarak iki anlamda yer almaktadır: Bunlardan birincisi, "suret çıkarmak", ikincisi ise, yazılı bir sınavda bir kaynaktan gizlice yararlanmak şeklindedir. Bilindiği gibi, kopya sözcüğü İngilizcedeki "copy" sözcüğünün Türkçe'de kullanılan halidir. Ancak, İngilizcedeki "copy" sözcüğünün Türkçedeki "yazılı sınavda bir kaynaktan gizlice yararlanmak" anlamını taşımadığı görülmektedir. İşin ilginç yanı, İngilizcedeki "copy" kelimesinin ahlaki olarak olumsuz bir içeriği yoktur. İngilizcede, sınavlarda gizlice bir kaynaktan yararlanma eylemi, hile, dalavere ve hırsızlık anlamı taşıyan "cheating" ile ifade edilmektedir. Yani, Türkçe'de sınavlarda gizlice bir kaynaçtan yararlanma eylemi ahlaki olarak olumlu içerik taşıyan bir kelime ile (kopya), İngilizcede ise, olumsuz içerik taşıyan bir kelime ile (cheating) ifade edilmektedir. Bu farklılık yüzeysel olarak bakıldığında çok önemli görülmeyebilir. Ancak, dolaylı olarak düşünöldüğünde kopya çekmek, insan yetiştirme düzenimize kadar götürölebilecek derecede genel bir sorundur. Nihayetinde kopya çekme, bir zihniyet ve etik sorunudur. Çünkü, sınavlarda kimse görmezse kopya çekilebilir düşüncesiyle, kimse görmediği takdirde vergi kaçırılabilir ya da devletin malı izinsiz olarak alınabilir düşüncesi arasında yaşamın bütönlüğü açısından bir bağ kurulabilir. Nitekim, bu tür konular, "sosyal değişme içinde insanımızın nitelikleri" bağlamında sık sık ölkemiz gündemine gelmektedir.

Kopya çekme, sadece ölkemiz açısından değil, tüm ölkelerin eğitim sistemleri açısından önemli bir sorundur. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'ridaki kolejlerde öğrenim gören öğrencilerin %40 ila %90'ı öğrencilik yaşamlarında kopya çekmişlerdir (Jendrek 1992), Yapılan bir çok araştırmada kopya çeken öğrencilerin oranının %50'lerin üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır (McCabe ve Bawers, 1994; Tom ve Borin, 1988; Stern ve Havlicek, 1986; Singhal, 1982). Tittle ve Rowe'ün yaptıkları araştırmada, bir dönemde kopya çeken öğrencilerin oranı %95 bulunmuştur. Son yıllarda yayınlanan bazı raporlarda kopya çekme oranının giderek yükseldiği belirtilmektedir (Peysler, 1992; Collison, 1990; Gordon, 1990), Bununla beraber, literatürde kopya çeken öğrencilerin oranıyla ilgili bir uzlaşmadan sözedilemez. Çünkü, bu oran kopyanın nasıl çekildiğine, nerede çekildiğine vs. göre değişmektedir. Örneğin, sınıf içindeki sınavlarda kopya çekme oranı düşükken, ev ödevlerinde ve proje çalışmalarında yüksektir (Michales ve Miethel, 1989). Buna karşın, ev ödevlerinde kopya çekmek, bizim okullarımızda üzerinde hiç durulmayan bir sorundur.

Nelerin kopya çekmek olduğu konusu, öğretmen ve öğrencilere göre farklılaşmaktadır. Ancak, küçük kağıtlara sınavda bakmak amacıyla notlar hazırlama, sınavda yardım alma ve verme, bir başkasının hazırladığı ödevi kopya etme, vücuduna ya da eşyalarına küçük yazılar yazma vb. gibi yollar literatürde kopya olarak kabul edilmektedir (Stanvvyek ve Abdelal, 1984).

Suç ve gizlilik öğeleri taşıdığı için kopya ile ilgili araştırma yapmak oldukça güç olmasma karşm, yurt dışmda kopya çekme ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda, din ırk, cinsiyet, yaş, okul türü, milliyet, mezhep, moral gelişim, kişilik ve daha birçok değişkenle kopya çekme arasında ilişkiler aranmıştır. Ancak, ülkemizde kopya çekmenin başlıbaşına ele alındığı kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, genel lise ve imam-hatip lisesi öğrencilerinin cinsiyet ve okul türlerine göre kopya çekme konusundaki görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Problem Cümlesi

Deneklerin kopya çekme konusundaki görüşleri cinsiyetlerine ve okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Ankara Merkez İmam Hatip Lisesi'nden 100 (50 kız, 50 erkek) ve Gazi Çiftliği Lisesinden 100 (50 kız, 50 erkek) olmak üzere toplam 200 öğrenci araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma grubunun tümü Lise 1.sınıf (Kredi 2. dönem) öğrencisidir.

Bilgi Toplama Aracı

Lise öğrencilerinin kopya çekme konusundaki mtum ve görüşlerini elde etmek amacıyla bir anket geliştirilmiştir. Ankete madde üretmek amacıyla ilk aşamada lise öğrencilerine açık uçlu bazı sorular yöneltilmiştir. Açık uçlu soruların hazırlanmasında Jendrek, 1992 ve Shaughnessy, 1988'den yararlanılmıştır. Bu sorulardan hareketle 25 maddelik bir deneme formu geliştirilmiştir. Lise öğrencilerinden oluşan 38 kişilik bir gruba uygulanan deneme formundan elde edilen sonuçlar ve beş kişiden oluşan alan uzmanlarının oy birliğine dayalı kanıları dikkate almarak, anket 12 maddeye indirilmiştir. 12 maddelik son anket 42 lise öğrencisine 23 gün ara ile iki kez uygulanmış ve bu uygulamalardan elde edilen yüzdeler arasmda manidar bir farklılık görülmemiştir.

Anketin başlangıcında araştırmanın bağımsız değişkenleri olan bazı kişisel bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra gelen ilk dört soru öğrencilerin kopya çekme oranlarıyla ilgilidir. 5-12. sorular ise öğrencilerin kopya çekme konusundaki görüş ve tutumlarına yöneliktir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anketin uygulanması dersanelerde, araştırmacının bizzat başında bulunduğu bir ekip tarafından yapılmıştır. Her sınıfta standart yönerge okunduktan sonra, öğrencilerin soruları cevaplamaları sağlanmıştır. Cevaplama işlemi her dershanede yaklaşık 15 dk. sürmüştür. Öğrencilere isimlerini yazmamaları yönergede belirtildiği halde öğrenciler %24'ü isimlerini yazmışlardır.

Değişkenlerin karşılaştırılmasında veri toplama aracının yapısına ve değişkenlere uygun olarak ki-kare yöntemi, yüzde ve frekans kullanılmıştır.

Araştırmada hata payı olarak .05 alınmıştır. Değerler arasındaki farkın ileri düzeyde olduğu durumlarda manidarlık .01 düzeyinde kontrol edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu kısımda, araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek üzere geliştirilen anketten elde edilen bulgulara ve bunların yorumlarına yer verilmiştir.

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre Anket Sorularına Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, anketin 1. sorusunda deneklere "şimdiye kadar kaç kez herhangi bir sınavda kopya çeken bir öğrenci gördünüz?" sorusu yöneltilmiştir. Kız ve erkek deneklerin bu soruya verdikleri cevaplar arasında .05 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 1 'de de görüldüğü gibi frekans ve yüzdeler aynı sütunda gösterilmiştir. Çünkü, her bir sütundaki denek sayısı 100'dür. Bu durum tüm tablolar için geçerlidir.

Bu soruya verilen cevaplar "11 kez ve daha fazla" seçeneğinde yoğunlaşmaktadır. Özellikle erkek deneklerin yarısına yakınının (%>1) bu seçeneği işaretledikleri görülmektedir. Diğer seçeneklerde ise, kız öğrencilerin daha yüksek yüzdeler elde ettikleri anlaşılmaktadır. Böyle bir sonuç, kız ve erkek deneklerin kopya olaylarına şahit olmaları bakımından farklılık gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

TABLO 1

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Şimdiye kadar kaç kez herhangi bir sınavda kopya çeken bir öğrenci gördünüz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek		Kız		TOPLAM	
	il	%	il	%	f	%
Hiç görTnedim	8		11		19	9.5
1-5 kez	31		39		70	35
6-10 kez	10		19		29	14.5
11 ve daha fazla	51		31		82	41
sd=3	X ² = 9.05				P < .0 f	

Anketin 2. sorusunda deneklere "Şimdiye kadar kaç kez kopya çekerken yakalanan bir öğrenci gördünüz?" sorucu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 1'deki değerlerden, deneklerin toplam olarak %41'inin 11 tez ve daha fazla kopya çeken öğrencileri gördükleri ortaya çıkmaktadır. Ancak, "Şimdiye kadar kaç kez kopya çekerken yakalanan bir öğrenci gördünüz?" sorusuna deneklerin sadece %4.5'i 11 kez ve daha fazla cevabını vermişlerdir. Bu sonuç, kopya çekerken yakalanma oranının oldukça düşük olduğunu göstermektedir. Kız ve erkek deneklerin birbirine yakın oranlarda cevaplar vermeleri "gerçekleşmiş" kopya olaylarını niteleme açısından, anketlerin samimi olarak doldurulduğuna işaret edebilir.

TABLO 2

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Şimdiye kadar kaç kez kopya çekerken yakalanan bir öğrenci gördünüz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek		Kız		TOPLAM	
	il	%	il	%	f	%
Hiç görmedim	16		10		26	13
1-5 kez	66		76		142	71
6-10 kez	13		10		23	11.5
11 ve daha fazla	5		4		9	4.5
sd=3	X ² = 2.59				p > .05	

Tablo 3'te de görüleceği gibi, kız ve erkek deneklerin "Sizce sınavlarda gözetmen olmasa öğrencilerin yüzde kaç kopya çeker?" sorusuna verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

Deneklerin toplam olarak %63'ü sınavlarda gözetmen olmasa öğrencilerin %75 ila %100'ünün kopya çekebileceğini belirtmektedir. Ancak, çok az da olsa bir kısım öğrencinin sınavların değerlendirme işlevinin farkında oldukları ve gerçekten öğrenmek amacıyla sınavlara girdikleri söylenebilir.

TABLO 3

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce sınavlarda gözetmen olmasa öğrencilerin yüzde kaç kopya çeker?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	il %	il %	f	%
% 1 ila % 15 arası	4	2	6	2.9
%15 ila %30 arası	7	10	17	8.5
% 30 ila %50 arası	14	6	20	10
%50 ila % 75 arası	12	21	33	13.5
%75 ila %100 arası	63	66	129	62.9
sd = 4	X ² = 6.80		p > .05	

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, anketin 4. sorusunda deneklere "Şimdiye kadar kaç kez kopya çektiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Kız ve erkek deneklerin bu soruya verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Deneklerin %20'si öğrencilik yaşamında hiç kopya çekmediklerini belirtmektedir. Buna karşın, toplam olarak deneklerin %28'i 11 kez ve daha fazla kopya çektiklerini ifade etmektedir. Bu öğrencülerin kopya çekmeyi bir alışkanlık haline getirdikleri söylenebilir. Özellikle erkek öğrencilerinin %40'ınının "11 ve daha fazla" seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Nitekim, kız ve erkek denekler arasındaki farklılık bu seçenekte belirginleşmektedir.

TABLO 4

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Şimdiye kadar kaç kez kopya çektiniz? " Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	f / %	f / %	f	7/C
Hiç çekmedim	18	22	40	2.0
1-5 kez	33	45	78	3.9
6-10 kez	9	17	26	3
11 ve daha fazla	40	16	56	28
sd = 3	X ² = 14.9		p < .01	

Tablo 5'te de görüleceği gibi, kız ve erkek deneklerin "Sizce öğrenciler en çok hangi yöntemle kopya çekiyorlar?" sorucuna verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmuştur.

Anketin 5. sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, deneklerin genellikle küçük kağıtlar hazırlayarak ve etrafındakilere bakarak kopya çektikleri anlaşılmıştır. Ayrıca, "başka" seçeneğinde, walkman ve diğer elektronik araçlar kullanmak, vücudun muhtelif kısımlarına yazmak, etek ya da ceket kenarına kağıt iliştmek, saatin ve kalem ucu kutusunun içine yazmak, kitap-defter açmak ya da birkaç yöntemi bir arada kullanmak süratiyle de kopya çekildiği ifade edilmektedir. Diğer yandan, kız öğrencilerin daha ziyade etnafına bakınma yöntemini kullandıkları ve sınav kağıtlarını değiştirme cesareti göstermedikleri dikkate alınırsa dah az riske girdikleri söylenebilir.

TABLO 5

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce öğrenciler en çok hangi yöntemle kopya çekiyorlar?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	f / %	f / %	f	%
Küçük kağıtlar hazırlayarak	35	34	69	34.5
Etrafındakilere bakarak	27	44	71	25.5
Sıranın üzerine yazarak	5	9	1	7
Sınav kağıdını değiştirerek	5	0	5	2.5
Başka	28	13	41	20.5
sd= 4	X ² = 15.71		p<.01	

Anketin 6. sorucunda deneklere "Kopya çeken bir öğrenciyi gördüğünüzde ne hissedersiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda, cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .05 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Her iki cinsiyete mensup deneklerin yarısından fazlası, kopya çeken birini gördüklerinde önemsemediklerini belirtmektedirler. Ancak, erkek deneklerin önemli bir kısmı (% 19) kızlardan farklı olarak, kopya çekenlere hayranlık duyduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç, kopya çekmenin erkekler arasındaki rekabet konularından birini oluşturduğu izlenimini vermektedir.

TABLO 6

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Kopya çeken bir öğrenciyi gördüğünüzde ne hissedersiniz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	il %	il %	f	%
Hayranlık duyarım	19	5	24	12
Önemsemem	54	57	111	55.5
Kızarıım	6	11	17	8.5
Üzülürüm	19	25	44	22
Tiksinti duyarım	2	2	4	2
sd= 4	X ² = 10.53		p < .03	

7. soruda deneklere "Sizce kız öğrenciler mi, yoksa erkek öğrenciler mi daha fazla kopya çekiyor?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Kız ve erkek denekler arasındaki farklılaşma bu soruda oldukça belirginleşmektedir. Şöyle ki, kız öğrencilerin %90'ı erkek öğrencilerin daha fazla kopya çektiğini belirtirken, erkek öğrencilerden kızların daha çok kopya çektiğini ifade edenlerin oranı %46'dır. Bu konu kız ve erkek öğrencilerin çatışma alanlarından birini oluşturmaktadır.

TABLO 7

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce kız öğrenciler mi, yoksa erkek öğrenciler mi daha fazla kopya çekiyor?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	TOPLAM	
	f / %	f / %	%	
Kız öğrenciler	46	10	56	28
Erkek öğrenciler	54	90	144	72
sd= 1	X ² = 32.14		q < .01	

8. soruda deneklere "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınıza balmak istese ne yaparsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

Toplam olarak, deneklerin %60'ı sınavda kağıdına balmak isteyen arkadaşına izin vereceğini belirtmektedir. Burada kopyanın yasak olmasından ziyade, arkadaşına yardım etmezlerse onların kendilerine kızabileceğim ya da onları kaybedebileceklerini düşünmektedirler.

TABLO 8

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınıza bakmak işlese ne yaparsınız? Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	f / %	f / %	f	%
İzin veririm	52	68	120	60
Görmezlikten gelirim	27	17	44	22
İsteğini redederim	8	7	15	7.5
Başka	13	8	21	İD.5
sd =	X ² = 5.66		p > .05	

9. soruda deneklere "Sizce kopya çeken bir öğrenciye ne gibi bir işlem yapılmalı?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Kız öğrencilerin yarısından fazlası öğrencilerin neden kopya çektiklerinin araştırılmasını istemektedir. Erkek öğrenciler ise daha çok (%33) kopya çeken öğrenci sınava yeniden sokulmalı seçeneğini işaretlemişlerdir. Sonuç olarak, öğrencilerin kopya çekmenin ağır şekilde cezalandırılmasına karşı oldukları ancak, kopya çekmeyi üzerinde durulması gereken bir sorun olarak gördükleri söylenebilir.

TABLO 9

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce kopya çeken bir öğrenciye ne gibi bir işlem yapılmalı ? " Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	f / %	f / %	f	%
Uyarılıp azarlanmalı	27	24	51	25.5
Sınava yeniden sokulmalı	33	19	52	26
Sıfır verilmeli	8	2	10	5

Okuldan uzaklaştırılmalı	1	2	3	1.5
Neden kopya çektiği araştırılmalı	31	53	84	42
sd= 4	X ² = 13.64		p<.01	

10. soruda deneklere "Sizce bir öğrencinin kopya çekmesinin en önemli sebebi nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Öğrencilerin yarıya yakını, kopya çekmenin çalışma isteksizliğinden kaynaklandığını belirtmektedir. Bunun yanısıra, sınavların ezbere dönük olması ve öğrencilerin kendilerine güvenememeleri de önemli bir etken olarak görülmektedir. Ayrıca, erkek öğrencilerin derslerin zor olması üzerinde kızlardan daha fazla durdukları görülmektedir.

TABLO 10

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce bir öğrencinin kopya çekmesinin en önemli sebebi nedir?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	TOPLAM	
	f / %	f / %	f	%
Çalışmak istememesi	45	37	82	41
Kendine güvensiz olması	13	19	32	Ki
Sınavların ezbere dönük olması	7	26	33	16.5
Öğretmenlerin olumsuz tutumları	12	9	21	10.5
Yeterli zaman bulamaması	3	4	7	3.5
Derslerin zor olması	20	5	25	12.5
sd= 5	X ² =22.41		p<.01	

Anketin 11. sorusunda deneklere "Sizce genel olarak öğretmenlerin kopya çekmeye karşı tutumları nasıldır?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyetlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Elde edilen cevaplara göre, erkek öğrenciler kızlara nazaran öğretmenlerini daha az hoşgörülü görmektedirler. Bu sonuç, ikinci seçenekte kızların öğretmenlerini daha hoşgörülü görmeleri şeklinde desteklenmektedir.

TABLO 11

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Sizce genel olarak öğretmenlerin kopya çekmeye karşı tutumları nasıldır?" Sorusuna Verdikleri Cevapların

Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	il %	il %	i	%
Hiç hoşgörü göstermiyorlar	50	30	80	40
Bir kaç öğretmen göz yumuyor	30	55	85	42.5
Öğretmenlerin çoğunluğu kopya çekilmesine karışmıyorlar	20	15	35	17.5
sd= 2	X 2 = 13.06		p < .01	

Anketin 12. sorusunda deneklere "Bazı durumlarda kopya çekmek normaldir" düşüncesine katılıyor musunuz?" sorusu yöneltmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda cinsiyelerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuşmr.

Elde edilen sonuçlara bakıldığında, erkek öğrencilerin kopya çekme ile ilgili olarak neden bulma mekanizmasını daha fazla kullandıkları söylenebilir.

TABLO 12

Deneklerin Cinsiyetlerine Göre "Bazı durumlarda kopya çekmek normaldir " düşüncesine katılıyor musunuz ? " Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	Erkek	Kız	T O P L A M	
	il %	il %	f	%
Evet	89	58	147	73.5
Hayır	11	42	53	26.5
sd= 1	X 2 = 24.66		p < .01	

Deneklerin Okul Türlerine Göre Anket Sorularına Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Bu kısımda, Merkez İmam Hatip Lisesi (M.İ.H.L.) ve Gazi Çiftliği Lisesi (G.Ç.L.) öğrencilerinin, okul türlerine göre anket sorularına verdikleri cevapların farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Her bir soruyla ilgili olarak yapılan işlemler aşağıda açıklanmıştır.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, anketin 1. sorusunda deneklere "Şimdiye kadar kaç kez herhangi bir sınavda kopya çeken bir öğrenci gördünüz?" sorusu yöneltilmiştir.

M.İ.H.L ve G.Ç.L. öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Tabloda da görüleceği gibi, imam hatip lisesi öğrencilerinin % 19'u şimdiye kadar hiç kopya çeken öğrenci görmediklerini belirtmektedir. !11 kez ve daha fazla" seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise genel lise öğrencilerinin yaklaşık olarak üçte biridir. Buradan, Gazi Çiftliği Lisesi'nde kopya olaymm daha fazla görüldüğü sonucu çıkarılabilir.

TABLO 13

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Şimdiye kadar kaç kez herhangi bir sınavda kopya çeken bir öğrenci gördünüz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	il %	f / %	f	%
Hiç görmedim	19	0	19	9.5
1-5 kez	45	25	70	35
6-10 kez	15	14	29	H.5
11 ve daha fazla	21	61	82	41
sd= 3	X 2 = 10.94		p < .01	

Anketin 2. sorusunda deneklere "Şimdiye kadar kaç kez kopya çekerken yakalanan bir öğrenci gördünüz?" sorusu yöneltilmiştir. Yakılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

TABLO 14

Deneklerin Okul Türlerine göre "Şimdiye kadar kaç kez kopya çekerken yakalanan bir öğrenci gördünüz? Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L		G.Ç.L		TOPLAM	
	il	%	il	%	f	70
Hiç görmedim	23		3		26	13
1-5 kez	64		78		142	71
6-10 kez	10		13		23	11.5
11 ve daha fazla	3		6		9	4.5
sd= 3	X ² = 10.15				p<.01	

Tablo 15'te görüleceği gibi, M.İ.H.L ve G.Ç.L öğrencilerinin "Sizce sınavlarda gözetmen olmasa öğrencilerin yüzde kaç kopya çeker?" sorusuna verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuşur.

G.Ç.L öğrencilerinin %76'sı sınavlarda gözetmen olmadığı takdirde kopya çekileceğini belirtmektedir. M.İ.H.L öğrencilerinde bu oran daha düşüktür.

TABLO 15

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sizce sınavlarda gözetmen olmasa öğrencilerin yüzde kaç kopya çeker?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L		G.Ç.L		TOPLAM	
	il	%	il	%	f	%
% 1 ila %15 arası	14		3		17	8.5
%15 ila %30 arası	5		1		6	3
%30 ila %50 arası	15		5		20	10
%50 ila %75 arası	18		15		33	16.5
%75 ila %100 arası	48		76		124	62
sd= A	X ² = 21.8				p<.01	

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi, anketin 4. sorusunda deneklere "Şimdiye kadar kaç kez kopya çektiniz?" sorucu yöneltilmiştir. Deneklerin bu soruya verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Bu soruya verilen cevaplardan, G.Ç.L öğrencilerinin M İ.H.L öğrencilerinden daha fazla kopya çektikleri anlaşılmaktadır.

TABLO 16

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Şimdiye kadar kaç kez kopya çektiniz? " Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	il %	f	%
Hiç çekmedim	35	5	40	20
1-5 kez	47	31	78	39
6-10 kez	6	20	26	13
11 ve daha fazla	12	44	56	28
sd = 3	X ² = 51.60		p < .01	

Tablo 17'de de görüleceği gibi, G.Ç.L ve M.İ.H.L öğrencilerinin "Sizce öğrenciler en çok hangi yöntemle kopya çekiyorlar?" sorusuna verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

TABLO 17

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sizce öğrenciler en çok hangi yöntemle kopya çekiyorlar? " Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	il %	f	%
Küçük kağıtlar hazırlayarak	35	34	69	34.5
Etrafmdakilere bakarak	38	35	73	36.5
Sıranın üzerine yazarak	7	5	12	6
Sınav kağıdını değiştirerek	2	3	5	2.5
Başka	18	23	41	20.5
sd - 4	X ² = 1.28		p > .05	

Anketin 6. sorusunda deneklere "Kopya çeken bir öğrenciyi gördüğünüzde ne hissedersiniz?" sorusu yöneltilmiştir. Papılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

G.Ç Lisesi'nde kopya çekenleri önemsemem diyenlerin oranı %62'dir. M.İ.H Lisesi'nde ise, öğrencilerin yarısına yakını (%49) aynı görüşü paylaşmaktadır. Buna karşın, "üzülürüm" seçeneği daha çok M.İ.H.L öğrencileri tarafından işaretlenmiştir.

TABLO 18

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Kopya çeken bir öğrenciyi gördüğünüzde ne hissedersiniz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	il	il	f	%
Hayranlık duyarım	7	17	24	12
Önemsemem	49	62	111	55.5
Kızarıım	10	7	17	8.5
Üzülürüm	30	14	44	22
Tiksinti duyarım	4	0	4	2
sd = 4	X ² = 16.03		p < .01	

7. soruda deneklere "Sizce kız öğrenciler mi, yoksa erkek öğrenciler mi daha fazla kopya çekiyor?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda, okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

Bu soruda cinsiyete göre farklılık çıkmasına rağmen okul türüne göre çıkmamıştır. Buradan, okul türünün bu konuda belirleyici bir etken olur adığı çıkarsanabilir.

TABLO 19

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sizce kız öğrenciler mi, yoksa erkek öğrenciler mi daha fazla kopya çekiyor?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	f / %	f	%
Kız öğrenciler	31	25	56	28
Erkek öğrenciler	69	75	144	72
sd= 1	X ² = .89		p > .05	

8. soruda deneklere "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınız sınavda kağıdınıza bakmak istese ne yaparsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Elde edilen cevaplara göre, M.İ.H.L öğrencilerinin arkadaşlarının sınav kağıdına bakma isteği konusunda diğer gruba nazaran daha katı oldukları görölmektedir. Bu konuyla ilgili olarak, her iki okulda arkadaşlık anlayışlarının farklı olduğu söylenebilir.

TABLO 20

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınıza bakmak istese ne yaparsınız?" Sorusuna Verdikleri Cevapları Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	f / %	f	%
İzin veririm	49	71	120	(>0
Görmezlikten gelirim	30	14	44	22
İsteğini redederim	13	2	15	7.5
Başka	8	13	21	10.5
sd= 3	X ² = 19.10		p < .01	

9. soruda deneklere "Sizce kopya çeken bir öğrenciye ne gibi bir işlem yapılmalıdır?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda, okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında manidar bir farklılık bulunmamıştır.

Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, her iki grup ta öğrencilerinin neden kopya çektiklerinin araştırılması gereği üzerinde durmaktadır.

TABLO 21

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sizce kopya çeken bir öğrenciye ne gibi bir işlem yapılmalı ? " Sorucuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	il %	f	%
Uyarılıp azarlanmalı	20	31	50	25.5
Sınava yeniden sokulmalı	26	26	52	26
Sınıf verilmeli	7	3	10	5
Okuldan uzaklaştırılmalı	3	0	3	1.5
Neden kopya çektiği araştırılmalı	44	40	84	42
sd= 4	X ² = 7.16		p> .05	

10. soruda deneklere "Sizce bir öğrencinin kopya çekmesinin en önemli sebebi nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Öğrenciler okul türlerine göre de, kopya çekmenin en önemli nedenini çalışmak istememe olarak değerlendirmektedirler. Sınavların ezbere dönük olması ve derslerin zorluğu da sayılan önemli nedenler arasında yer almaktadır.

TABLO 22

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sizce bir öğrencinin kopya çekmesinin en önemli sebebi nedir?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	il %	f	%
Çalışmak istememesi	28	54	82	41
Kendine güvensiz olması	20	12	32	16
Sınavların ezbere dönük olması	21	12	33	16.5
Öğretmenlerin olumsuz tutumları	16	5	21	10.5
Yeterli zaman bulamaması	3	4	7	3.5
Derslerin zor olması	12	13	25	12.5
sd = 5	X ² = 18.64		p < .01	

Anketin 11. sorusunda deneklere "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınıza bakmak istese ne yaparsınız?" sorusu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur.

Elde edilen verilerden M.İ.E1.L öğretmenlerinin G.Ç.L öğretmenlerine göre kopya çekme konusunda daha hassas ve baskıcı oldukları çıkarılabilir.

TABLO 23

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Sevdiğiniz bir arkadaşınız sınavda kağıdınıza bakmak istese ne yaparsınız?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	il %	il %	f	%
Hiç hoşgörü göstermiyorlar	53	27	80	40
Bir kaç öğretmen göz yumuyor	42	43	85	42.5
Öğretmenlerin çoğunluğu kopya çekilmesine karışmıyorlar	5	30	35	17.5
sd - 2	X ² = 26.31		p < .01	

Anketin 12. sorusunda deneklere "Bazı durumlarda kopya çekmek normaldir" düşüncesine katılıyor musunuz?" sorucu yöneltilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda okul türlerine göre deneklerin verdikleri cevaplar arasında .01 düzeyinde manidar bir farklılık bulunmuştur. Her iki okulda da, bazı durumlarda kopya çekilebileceğine ilişkin evet oranı oldukça yüksektir. Bu oran, G.Ç.L'nde çok daha yüksektir.

TABLO 24

Deneklerin Okul Türlerine Göre "Bazı durumlarda kopya çekmek normaldir" düşüncesine katılıyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.

	M.İ.H.L	G.Ç.L	TOPLAM	
	f / %	f / %	f	%
Evet	77	90	167	83.5
Hayır	23	10	33	16.5
sd= 1	X ² = 6.13		p < .01	

Sonuç ve Öneriler

Elde edilen veriler kopya çekmenin her iki okulda da önemli bir sorun olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Erkek öğrencilerin kız öğrencülerden, G.Ç.L öğrencilerinin M.İ.H.L öğrencilerinden fazla kopya çektikleri görülmektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmının kopya çekme nederilerinin araştırılması konusundaki istekleri oldukça ilginçtir. Bu konuda öğretmenlerin yeterince bilgili ve duyarlı olmadıkları anlaşılmaktadır.

Öncelikle mevcut eğitim sisteminin kopya çekmeyi hangi açılardan beslediği konuyla ilgili gözlemler yapmaları oldukça yararlı olabilir.

Öğretmenlerin kopya konusunda standart anlayışlara ulaşmaları oldukça önemlidir. Çünkü, öğretmenler kopya konusunda mesleki standartlar yerine, kişisel görüşlere sahiptirler.

Öğrencilerin çalışmak istemedikleri için kopya çektikleri biçimindeki yaklaşımları ciddiye alınmalı ve güdülenme eksikliğinin nedenleri araştırılmalıdır. Ayrıca, sınavların ezbere dayalı olarak yapılmasını engellemek amacıyla, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Eğitim Yönetimi, Yıl : 1 , Sayı : 3 , Güz 1995

Bu araştırma sınırlı bir alanda yapılmıştır. Not ortalamaları, öğretmen nitelikleri, yaş ve benzeri değişkenlerin de yer alacağı yeni araştınnaların yapılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Brickman, W.W. "Ethics, Examinations and Education" School and Society. 1961, 89, 412.

Collison, M. "Survey at Rutgers suggests that cheating may be on the rise at large universities". The Chronicle of Higher Education 1990, October, 24, s. A31-A32

Gordon, L. Study finds cheating joins 3Rs as a basic college skill. Los Angeles Times. 1990, November, 22, s. A 5.

Jendrek, M.R "Students Reactions To Academic Dishonesty" J. of College Student Development. Mayıs 1992, 33, 260-273.

McCabe, D.L.; W.J. Bowers. "Academic Dishonesty Among Males İn College: A Thirty Year Perspective". J. of College Student Development. January, 1994, 35, 5-10.

Michaels, J.W.; T.D. Miethe. "Applying Theories Op Deviance To Academic Cheating". Social Science Quarterly. 1989, 70, 4, 870-885.

M.E.B. Ortaöğretim Kurumları Disiplin Yönetmeliği. Ankara, 1987.

Peyser, M . A cheater's guide to high marks. Newsweek, 1992, January, 6, 5. 45.

Schab, "Cheating İn High School: Differences Betvveen The Sexes" J, of the National Association of Women Deans and Counselors. 1969, 33, 39-42.

Shaughnessy, M.F. The Psychology of Cheating Behavior. Araştırma raporu (mikrofiş no: ED 303708. 1988.

Singhal, A.C. Factors in students dishonesty. Psychological Reports. 1982, 51, 775-780.

Stanvvyck, D.J.; P. Abdelal. Attitudes Toward Cheating Behavior İn The Esi Classroom. Araştırma raporu (mikrofiş) no: ED 250927. 1984.

Eğitim Yönetimi, Yıl : 1 , Sayı : 3 , Güz 1995

Stern, E.B.; Havlicek. Academic misconduct: Results of Faculty and undergraduate student surveys. J. of Allied Health. 1986, 5, 129-142.

Tittle, C.R.; A.R. Rovve. "Moral Appeal, Sanction Threat And Deviance: An Experiential Test." Social Problems. 1973, 20, 4888-498.

Tom, G; N. Borun. "Cheating in Academy". J. of Education for Business. 1988, 1, 153-157.